

Nr 3.

Ankom till riksdagens kausli den 1 mars 1935 kl. 1 e. m.

Andra kammarens fjärde tillfälliga utskotts utlåtande, nr 3, i anledning av väckt motion angående understöd åt äldre lantarbetare.

I en inom andra kammaren väckt och till dess fjärde tillfälliga utskott hänvisad motion, nr 465, har herr *Beck* hemställt, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning och förslag rörande understöd åt äldre lantarbetare enligt i motionen angivna grunder.

Beträffande motiveringen får utskottet hänvisa till motionen.

Utskottet. Det under de senaste åren dominerande spörsmålet på den sociala hjälpverksamhetens område har utan tvivel varit arbetslösheten och frågan om åtgärder från det allmännas sida för att motverka densamma eller mildra dess i olika avseenden ödeläggande verkningar. Särskilt bekymmersamt har läget på olika områden av näringslivet blivit för personer i mera framskriden ålder, vilka i konkurrens med yngre och fullgod arbetskraft blivit ställda utanför möjligheten att erhålla mera fast arbetsanställning.

I den nu till behandling föreliggande motionen har för en speciell grupp av arbetare, som enligt motionärernas mening av sådan anledning icke kunna helt försörja sig själva, föreslagits införandet av en ny form av statlig hjälpverksamhet. Det föreslås sålunda, att lantarbetare som fyllt 60 år och som icke kan erhålla fast årsanställning skall erhålla ett statligt understöd av förslagsvis 100 kronor per år.

Att lantarbetarkåren såsom helhet betraktad tillsammans med den egenomslösa skogsarbetarklassen sedan länge tillhört de i ekonomiskt avseende sämst lottade i vårt land torde vara allmänt erkänt. Det synnerligen behjärtansvärda med syftet i den föreliggande motionen, nämligen att söka åstadkomma en om ock ringa hjälp till lantarbetare som på grund av mera framskriden ålder skjutits åt sidan i kampen om arbetstillfällena, lär vid sådant förhållande ingen vilja bestrida. Då emellertid utskottet det oaktat funnit sig icke kunna tillstyrka det i motionen framlagda förslaget, har detta varit beroende huvudsakligen på följande omständigheter.

Den föreslagna anordningen med ett statligt understöd åt vissa lantarbetare, avsett såsom kompensation för att deras arbetsinkomst — icke på grund av bristande arbetsförmåga utan beroende på andra omständigheter — är låg, skulle närmast få karaktären av en löneutfyllnad av statsmedel åt personer, som söka sin utkomst på den enskilda arbetsmarknaden. Därmed skulle inom

den samhällliga hjälpverksamheten införas en helt ny princip, vilken enligt utskottets mening är ägnad att inge de allvarligaste betänkligheter med hänsyn till de konsekvenser en sådan princip i olika avseenden kan tänkas medföra.

Förutom denna tungt vägande invändning måste mot motionärens förslag riktas den anmärkningen, att det ur rättvisesynpunkter icke gärna är möjligt att på sätt motionären tänkt sig inskränka den ifrågasatta verksamheten enbart till lantarbetarklassen. Utskottet har redan pekat på den egendomslösa skogsarbetarklassen såsom en yrkesgrupp, vilken i ekonomiskt avseende torde ha det minst lika illa ställt som lantarbetarna. I verkligheten torde behovet av åtgärder till hjälp för dem som vid högre ålder men innan de kunna beredas hjälp genom den allmänna pensionsförsäkringen ställts utanför möjligheten att erhålla mera regelbundet arbete vara aktuellt på snart sagt alla områden av näringslivet. Om man i enlighet med vad motionären föreslagit anordnar en ny form av hjälpverksamhet för en särskild yrkesgrupp torde man sedan icke med fog kunna tillbakavisa de anspråk på liknande hjälp, som säkerligen omedelbart skulle framkomma från många andra håll.

Den föreliggande motionen berör emellertid ett mycket allvarligt problem, vilket det skulle vara synnerligen önskvärt om statsmakterna kunde komma till rätta med. En möjlighet att ernå en mera generell lösning av detsamma vore givetvis, om en allmän sänkning av pensionsåldern inom folkpensioneringen kunde genomföras, en fråga som dock icke kan bedömas i nu förevarande sammanhang. Att frågan icke kan på tillfredsställande sätt lösas enligt de riktlinjer, som för en speciell yrkesgrupp angivits i den till behandling föreliggande motionen, står emellertid för utskottet klart.

Med stöd av det anförda får därför utskottet hemställa,

att förevarande motion icke måtte till någon andra kammarens åtgärd föranleda.

Stockholm den 1 mars 1935.

På utskottets vägnar:

ELOF LINDBERG.

Närvarande: herrar *Lindberg* i Umeå, *Landgren*, *Mattsson*.* *Falk*,* *Gustafsson* i Välsnäs, *Frankenberg*,* *Näslund*,* *Jonsson* i Haverö,* *Andersson* i Södergård* och *Hagberg* i Malmö.

* Ej närvarande vid justeringen.

Reservation

av herrar *Mattsson, Gustafsson* i Välsnäs och *Andersson* i Södergård, vilka anförde:

»I likhet med motionären anse vi det önskvärt att söka finna någon utväg för att bereda lantarbetare i knappa ekonomiska omständigheter en mera tryggad ålderdom än vad som nu är fallet. Utskottets påpekande, att den egendomslösa skogsarbetarklassen torde ha det minst lika illa ställt som lantarbetarna, är riktigt, och ingenting finnes att invända emot att skogsarbetare likställas med lantarbetare i detta avseende, vilket för övrigt icke heller strider mot motionens syfte eller rubbar i densamma gjorda beräkningar. Där-
emot kunna vi icke dela utskottets uppfattning, att ett bifall till motionärens förslag skulle medföra, att anspråk på liknande hjälp från många andra håll icke med fog skulle kunna tillbakavisas, såvitt därmed avses någon större arbetargrupp. Samtidigt som lant- och skogsarbetet i större utsträckning än de flesta andra yrken ställer krav på obrutna kroppskrafter och obruten hälsa, är avlöningen genomgående lägre än inom industrien och liknande arbetsområden, ett förhållande som med hänsyn till jord- och skogsbrukets bärkraft förmodligen icke inom överskådlig tid kommer att ändra sig till lant- och skogsarbetarnas fördel.

Inkomsterna under den arbetskraftigaste åldern tillåta därför vanligen icke några större besparingar för kommande tider, så mycket mindre som lant- och skogsarbetarna även som regel ha de största familjerna. Ett beklagligt öde möter mången av dessa familjefäder, som haft en stor barnskara att sörja för, när han närmar sig den ålder, vid vilken arbetskraften börjar avtaga. Om det efter utredning skulle finnas möjligt att på den väg motionären föreslagit eller eventuellt på annat sätt bereda dessa lant- och skogsarbetare en sorgfriare ålderdom, vore detta enligt vår mening en uppoffring, som väl kunde försvaras ur samhällets synpunkt.

I enlighet härmed hemställes,

att andra kammaren för sin del måtte besluta, att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning och förslag rörande understöd åt äldre lantarbetare i huvudsaklig överensstämmelse med i motionen angivna grunder.»